

A.

fol. 113-23. 25. 27-31. 34-35. 37-38.
40-42. 44-50. 52-53. 55-57. 59.

18

EXERCITATIO
PHILOGICO-THEOLOGICA
DE

gen 18

VATICINIO
AMOSI
PROPHETAE,

QVAM
ADSISTENTE GRATIA DIVINA,
PRAESIDE
CHRISTIANO BENEDICTO
MICHAELIS,

THEOL. ET PHIL. PROF. PVBL. ORD.

AD D. VII. APRIL. A. clōIcccxxxvi.

IN FRIDERICIANA ACADEMIA

HORIS LOCOQVE CONSUVETIS

PVBLICO ERVDITORVM EXAMINI SVBMITTET

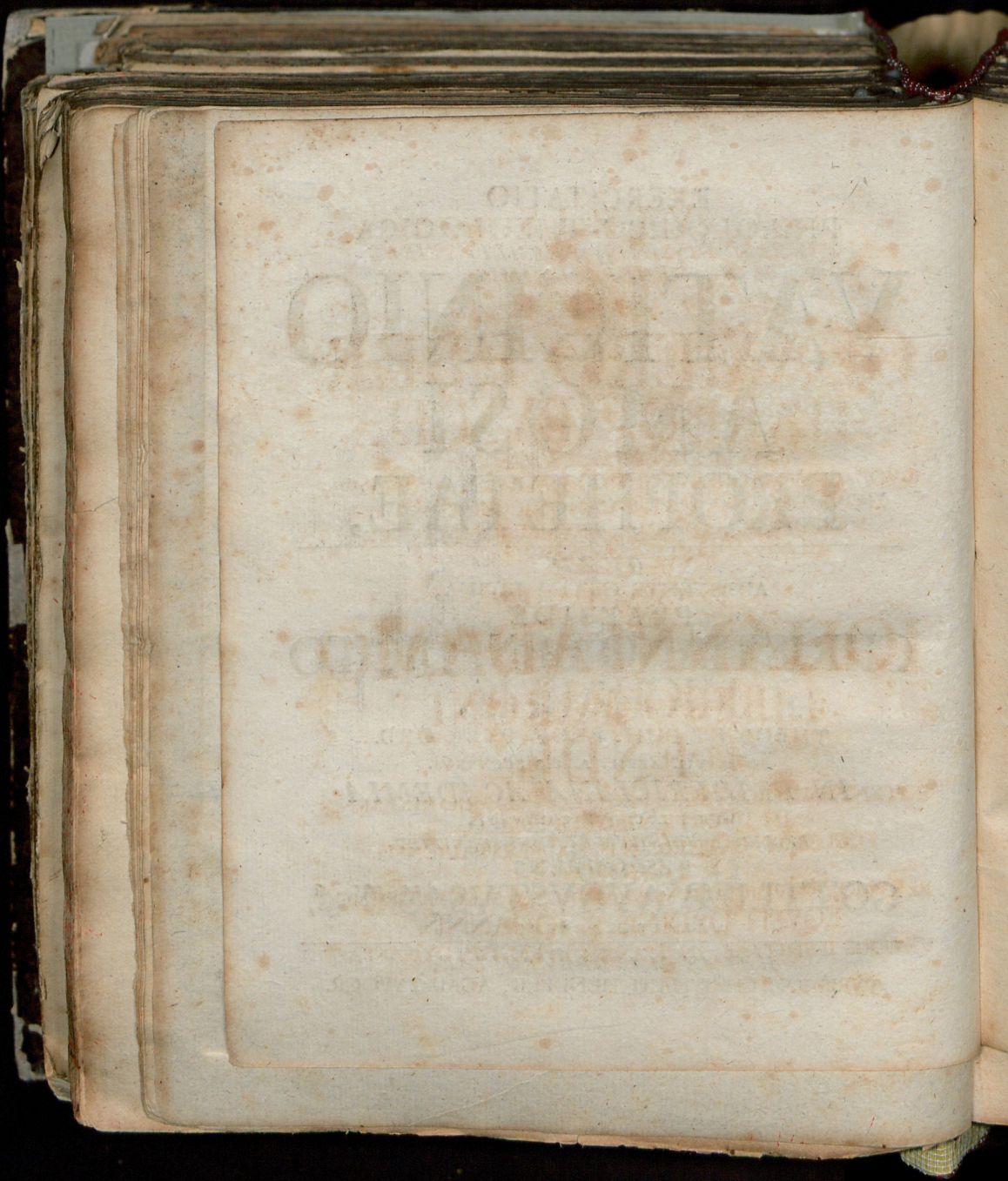
RESPONDENS

GOTTLIEB AVGVSTVS *Seißbeck*,

HALBERSTADIENSIS.

HALAE MAGDEBVRGICAE,
TYPIS IOH. CHRISTIANI HENDELII, ACAD. TYPOGR.

VIRIS
REVERENDISSIMIS, PER-ILLVSTIBVS
AC GENEROSISSIMIS,
DOMINO
CLAMERO EBER-
HARDO DE BVSCH,

CAPITVLI ECCLESIAE CATHEDRALIS,
QVOD CVM MAGDEBVRGI TVM HALBERSTADII FLORET,
HVIVS DECANO, ILLIVS CANONICO DIGNISSIMO,
HEREDITARIO IN STAV, BRVMMERSFORT, CET.

NEC NON

DOMINO
IOHANNI ADAMO
LIBERO BARONI
AB ENDE,

POTENTISSIMI BORVSSIAE REGIS CONSILIARIO REGIMINIS
IN DVCATV MAGDEBVRGICO,
ECCLESIAE CATHEDRALIS HALBERSTADIENSIS
CANONICO

RERVMQVE IVDICIALIVM PRAEFECTO SPECTATISSIMO,
EQVITI ORDINIS S. IOHANNIS,
VETERIS IESNITZAE, IN TRINVM ET SALTZA DYNASTAE,

VIRIS
REFRENDI...
DE GENE...
D O M I N O
MAECENATIBVS, PATRONIS

ET

STVDIORVM AMPLIFICATORIBVS BENIGNISSIMIS,

HANCCE DISSERTATIONEM

D O M I N O
JOHANNI ADAMO
LIBERATORI
DICAT ET CONSECRAT

AB E...
RESPONDENS.

VIRI

*Reuerendissimi, Perillustres, Generosissimi,
Domini & Maecenates*

Summa obseruantia venerandi & colendi,

Reuerendissimis Excellentissimisque No-
minibus VESTRIS dissertationem hanc,
cuius in me suscepi defensionem, demis-
sissime consecrare quod audeam, accipietis
in optimam partem. Maxima enim in me con-
tulistis beneficia, quibus adiutus huc vsque in
tractandis sacris omne potui studium ponere.
Haec apud gratum hominem collocata fuisse,
non significandum solum, sed etiam propalam
decla-

declarandum sum arbitratus. Permittite itaque Clienti licentiam, vt fateri queat, VOBIS se debere incredibilem venerationem, totumque VESTRVM esse. Praepotentem autem DEVM potissimum precor atque imploro, vt VOS, Dignitatem VESTRAM, Commoda VESTRA, Familiasque VESTRAS peranti- quas & Illustres, diligentissime tueri ac conser- uare, nec non VOS saluos, incolumes & bea- tos vsque ad vltimum senectutis tempus prae- stare velit,

Reuerendissimorum & Perillustrium

Nominum VESTRORVM

culcor deuotissimus

GOTTLIEB AVGVST WEISBECK,
Stud. Theol.

EXERCITATIO
PHILOLOGICO-THEOLOGICA
DE
VATICINIO AMOSI.

§. I.

Nimus nobis est, praeliminaria quædam capita, quæ vaticinium AMOSI lecturis conducere possint, in fasciculum collecta explicare. Quod dum agimus, a nomine diuini auctoris, quod hebraice אָמוֹס, græce Ἄμωζ, & latine Amos exprimitur, tractationis initium non incommode videmur facere. Certum est, nomen hoc esse deductum a Verbo אָמוֹס *onus ad ferendum imponere, siue sibi met ipsi, siue aliis*; vtpote quod isto significato, quem ei modo adtribuimus, nouies in Hebræo Codice occurrit, nempe Gen. XLIV, 13. 1 Reg. XII, 11. 2 Par. X, 11. Neh. IV, 7. c. XIII, 15. Esa. XLVI, 1. 3. Zach. XII, 3. Psal. LXVIII, 20. indeque Zach. XII, 3. dictus אָבֵן מַעֲמֹד *lapis impostionis*, qui vt onus graue ad portandum imponitur: sed in explianda etymologica ratione nominis auctores in diuersa, vt

Nomen AMOSI est ab אָמוֹס *imposuit ad ferendum.*

mox videbimus, abeunt. Ut igitur hac de re, si non certum, tamen probabile quid constituamus, iuuabit ante omnia, tum formam Nominis, tum qualitatem considerare grammaticam: vtpote quæ significationem eius quodammodo illustrabunt.

Idemque forma conueniens cum **גְּדוֹלָה** *magnus*; **כְּבוֹד** *gloria*; qualitate adiectiuum & concretiuum potius, quam substantiuum & abstractiuum.

§. II. *Forma Nominis עמוס Amos* ita comparata est, vt ratione *Qualitatis* dubium videri queat, sitne Substantiuum, ad instar **כְּבוֹד** *gloria*; an Adiectiuum, vel saltem Concretiuum, ad typum **גְּדוֹלָה** *magnus*: posteriorem tamen hypothesin priori præferendam esse putamus. Etenim forma Nominum, de qua nunc quaeritur, in Substantiis non quidem prorsus inusitata, rarior tamen est; at in Adiectiis & Concretiis frequentissima. Ex *Substantiis* vix alia quaerentibus nobis, quam sequentia hæc, occurrerunt exempla: **אֶשְׁת** *auster*, **צָפוֹן** *boreas*; **כְּבוֹד** *gloria*, **עָרוֹב** *κυνόμυια*, seu *musca canina*, **שְׂלוֹשׁ** *trias*, **שָׁלוֹם** *pax*, & **קוֹעַ** *clangor*. Ex his vero priora duo cum **גְּדוֹלָה** *magnus*, aliisque huius generis Nominibus, tantummodo adparentem habent formæ conuenientiam: quippe non desinentia in radicales litteras, vt hæc, sed in seruales **וֵו** & **וֵי**; & prius quidem **רָרוּם** *auster*, a themate **רָר** *fluxit, defluxit*, posterius vero **צָפַן** *boreas* a **צָפָה** *eminuit, ex alto prospexit*, vti PRÆSES in *Disp. de Notionibus Superi & Inferi* §. XV. ostendit. Sed & reliqua, si paulo spectentur curatius, ex se & prima sua, seu formali significatione, Adiectiua forte fuerint, eaque nonnisi per accidens ad Substantiuorum classem tractata: ita vt proprie sit *grave*, per meronymiam vero Adiectiui pro Substantiuo *grauitas*, eaque vel *ponderis*, vel *gloriæ & honoris*, vel *opum*: **עָרוֹב** *commixtum* quid, pro *musca canina*, quæ in agmen commisceri & coire amat; **שְׂלוֹם** in quo *ternum* quid est, pro *triode*; **שָׁלוֹם** *integrum*, pro *integritate*, *incolumitate*, *pace*; denique **קוֹעַ** *infixus* tubæ sonus, pro *clan-*

גְּדוֹלָה, חֲלוֹן, גְּרוֹן, אֶשְׁת
אֶשְׁת: atqui vt perinde
אֶשְׁת, אֶשְׁת, אֶשְׁת, אֶשְׁת
אֶשְׁת, אֶשְׁת, אֶשְׁת, אֶשְׁת
אֶשְׁת, אֶשְׁת, אֶשְׁת, אֶשְׁת
אֶשְׁת, אֶשְׁת, אֶשְׁת, אֶשְׁת

Sallern Ps. 55, 21. שְׁלוֹם
concretiue capitur pro
pacifico.

clangore. At Nominum adiectiuorum, seu concretiuorum, integram messem cernere licebit apud Cl. IOANNEM SIMONIS in *Arcano Formarum Nominum Hebr. lingua* P. I. p. 137. seqq. Tum vero, licet haud abnuamus, priorum Nominum, quæ personis imposta ab Hebræis legimus, non pauca abstractiua esse, tamen plura sunt adiectiua; aut si substantiua, tamen concretiua: idque non immerito; quia personarum nomina, in omnibus propemodum linguis, vel a qualitate, vel a rebus gestis, vel a professione, commode non minus quam vſitate desumuntur.

§. IV. Quod si עָמוֹס *Amos* ex rationibus formæ grammaticæ potius concretiuum, quam abstractiuum Nomen est, igitur remota *impositionis, onerationis & gestationis* significatione, concretiuum ei valorem iure vindicare videmur: sed qualem? Num a) intransitiuum *Grauis*? an b) transitivum *Imponentis, onerantis, portantis*? an denique passiuum, siue c) *Impositi* aliis, ac adeo *portati*, siue d) *Impositionem patientis ac subeuntis*, indeque *onusi* seu *onerati*? Primam hypothesin sequuti fere sunt doctores Hebræi, qui nomen id exposuerunt *grauem lingua*, hoc est, *balbum*, vti deinceps §. XVII. videbimus: HIERONYMVS item, (saltem ex mente aliorum, quos in *Comment.* ad Esa. I. 1. laudauit) explicans id *populo durum & grauem*; & in *Proem.* ad Amosum, *populum avulsam*, quasi esset compositum ex עָמוֹס *populus* & עָמוֹס *recedere*; PROCOPIVS, qui *Comment.* ad Esa. I. 1. reddidit λέγοντες σκληρόν, *Sermonem durum*; nec non MATTH. HILLERVS, qui in *Onomast.* S. p. 80. & 823. *Onus* vertit, ipse tamen (vt mox adparebit) a se dissentiens. Admitti omnimodo hæc possent, si thema illud עָמוֹס, a quo nomen *Amos* deductum est, intransitiua gauderet significatione *grauem esse*; quia Nomina huius formæ, deriuata a Verbis intransitiuis, solent & ipsa intransitiue capi, vt אָרוֹם *rubicundus*, ab

Exemplum cape in filiis
Iacobל יעקוב
רִאיוֹן רִאיוֹן
לְיָהוּדָה לְיָהוּדָה
נִפְתָּלִי נִפְתָּלִי
לְיָהוּדָה לְיָהוּדָה

Remota significatione abstractiua impositionis remanet quadruplex in exponendo Nomine hypothesis. Primo, num significat *grauem*, siue lingua, siue sermonibus. aut *onus*?

רוח *rubuit*, ארך *longus*, ab ארך *protensum esse*, משה *mundus*, a משה *mundum esse*; prouti Cl. 10. SIMONIS (quo diligentius & accuratius nemo in significatus formarum Hebraicarum inquisiuit) pluribus ostendit l. c. pag. 139. seqq. Cum vero primitiuum עמס nullibi *grauem esse*, sed vbique *onus imponere* significet, igitur nec nomen *Amos*, in se & sub hac forma spectatum, *grauem* notat, nisi per metonymiam; nempe quia quæ *ad ferendum imponuntur*, *grauia* solent esse.

Alqui ad metonymicum si
gnificatum coniugendum
prig non est, An vero se-
quendo, onus
quam necessi imponentem
tas aliqua nos portantemue
actiue?
cogat, primum et propri-
um significatum de ferere.

§. V. Num igitur, quæ altera est hypothesis circa expositionem huius Nominis, *Amos* transitiva significatione valebit a) *onus imponentem*, aut b) *portantem*? Prius horum si luberet, non quidem id ablueret a rationibus *Amosi*, vt qui tum Israelitis & Iudæis, tum finitimis populis vaticinando durum *onus imposuit*; & cuius verba, (aiente Amazia Bethelenfi sacrificulo Amos. VII, 10.) *sustinere terra non potuit*: sin posterius, (vti id placuisse videmus SIXTO SEN- NENSI in Biblioth. S. lib. I. p. 42.) ne hoc quidem a Prophetæ fati alienum esset; quippe qui onus hostilium persecutionum, quas ab improbo populo, eiusque inprimis clero, sustinuit, patienter ex voluntate Dei *portauit*. Possset item tum hoc tum illud veri speciem consequi ex analogia similium Nominum, vt ברוך *probator*, (vt vulgo exponitur) a ברוך *probauit*; יגור *timidus* seu *rimens*, ab יגר *rimuit*, אשקו *auceps* seu *retia tendens*, ab שקו *retendit*, עורב *turbator*, ab ערב *turbauit*; sed laudatus modo SIMONIS l. c. pag. 137. ostendit, Nomina huius formæ, si a Verbis transitivæ actionis deriuentur, potius Obiectum, quam Subiectum actionis notare; vt מוטון *infans qui gestatur*, ab מוטון *portare*; מאוס *quod reiecitur*, reiectamentum, a מאס *reiecit*; בקר *punctatus*, ab Arab. בקר *pungere*; תקוע *quod insigitur* tubæ, seu *clangor*, אקע *insigere*, *clangere*. Qua cum regula quomodo conciliari queant

queant exempla paulo ante producta, quæ contraria videntur, id malumus apud laudatum Auctorem p. 556. alibique relegi, quam propriis explicare verbis.

§. VI. Restat proin hypothesis tertia & quarta, vt vel *impositum ad ferendum*, ac adeo *portatum*, vel *onusum* seu *oneratum* denotet. Posterius non placet: quia actio per Verbum *וָשַׁעַת* significata, nusquam in sacris litteris pro Obiecto habet id cui quid, sed vbique id quod alicui imponitur ad ferendum; indeque *וָשַׁעַת* Amos non dicit *onus subeuntem*, *onere grauatum*, *oneratum* seu *onusum*, quomodo MATTH. HILLERVS in *Onomast. S.* p. 38. & 743. sibi non factis constans (nam alibi *Onus* vertit) interpretatus est, sed potius, quæ nostra est sententia, *impositum*, *portatum*. Fieri potuit, vt parentes Amosi id nominis filio recens nato indiderint, animum & adfectum testaturi erga Deum diuinamque providentiam; vtpote cui filium a tenerissima infantia per omnem vitam commendatum esse cuperent: plane vt Esa. XLVI, 3. 4. Deus, eodem vtens Verbo, a quo Amosi nomen est, de Israelitis dicit: *Portati* (וָשַׁעַת) a me *inde ab utero*, *gestari inde a matrice*; quin & *ad senium vestrum usque ego sum idem*, & *usque ad canitiam vestram vos baiulabo*; ego vos feci, *idemque gestabo*, & *idem baiulabo vos, atque eripiam*. Aut vt Dauid Psal. XXII, 10. 11. ipsum Mesiam Patri cælesti loquentem introducit: *Tu es qui eduxisti me ex utero, qui me confidentem* (securum in te) *reddidisti super vberibus matris meæ; in te proiectus sum inde a matrice, ab utero matris meæ Deus meus tu es*. Nomen igitur hoc, si ita explicetur, vt iam diximus, professionem fidei ac pietatis parentum erga Deum continet. Confer, si placet, *Disser. de Nominibus propriis sacris*, A. MDCCCXXIX. sub PRÆSIDIS moderamine ventilatam, §. XXII. vbi pulcherrima res, populoloque Dei dignissima, quod Hebræi ea suis liberis indiderint

An tertio, *onusum* seu *oneratum*?

Vide §. IV. an denique quarto, *impositum*, *portatum*? quod eligitur, & illustratur ex Esa. 46, 3. 4. Psal. 22, 10. 11.

diderint nomina, quæ ad pietatem suam, fidem, spem, reuerentiamque erga Deum testandam, natorum vero animum ad optima quæque incendendum, apprime essent composita, exemplis plurimis est declarata.

Homonymia, seu confusio **דמו** *Amosi* cum patre **עִשָּׂא** *Esaiæ* **אִיִּם** *Amos*, ex orthographia & etymologia Hebraica resoluitur.

§. VII. Est autem discrimen sat evidens inter nostrum **דמו** *Amos*, patremque **עִשָּׂא** *Esaiæ* prophetæ **אִיִּם**, quem & ipsum LXX. Græci interpretes, vna cum Vulgato Latino, *Amos* & *Amos*, perinde ac nostrum prophetam, extulerunt *Esai. I. 1.* Differunt ambo nomina, vt orthographia, sic etymologia. Noster enim, qui in XII. prophetarum minorum volumine tertium locum occupat, scribitur ab initio per **א** *Ain*, & in fine per **כ** *Samech*; at pater *Esaiæ* ab initio per **א** *Aleph*, & in fine per **ד** *Tsade*: Nomen item nostri appellatiue *impositum* seu portatum; at patris *Esaiæ* nomen *validum* notat. Proinde error est, isque ex confusione nominum ortus, quum CLEMENS ALEXANDRINVS lib. I. *Serom.* p. 327. scribit: *Eius (Oziæ) tempore prophetarunt* **אמוס** & **חזקיהו** *Amos & Esaias* FILIIVS eius. Pariterque auctor *de Viris Prophetarum* apud EPIPHANIVM To. II. Opp. p. 245. in vita *Amosi*: *Ἐστὶ δὲ πατρὸς Ἰσαΐα τῆ προφήτου*; vt taceamus alios, quos Ven. D. IO. HENR. MICHAELIS in *Differt. de Iesaiâ propheta* §. III. not. m) allegavit, & confutauit. Recte vero HIERONYMVS *Proem.* in *Amosum*, *Amos propheta*, inquit, *qui sequitur Ioel*, & est *tertius duodecim prophetarum*, non est ipse, quem patrem *Isaiâ* prophetæ legimus. Ille enim (**אִיִּם**) scribitur per primam & ultimam nominis sui litteram, **ALEPH** & **SADE**; & interpretatur **FORTIS** atque **ROBUSTVS**; hic vero (**דמו**) per **AIN** & **SAMECH**; & interpretatur **POPVLVS AVVLVSVS**. Media littera **MEM** & **VAV** vtrique communes sunt. Apud nos autem, qui tantam vocalium litterarum, & S litteræ, quæ apud Hebræos triplex est, (immo quadruplex, quintuplexue)

plexue) differentiam non habemus, hæc & alia nomina videntur esse communia, quæ apud Hebræos elementorum diuersitate & suis proprietatibus distinguuntur. Similem in modum confunduntur nomina propria in versionibus Græca LXX virali & Latina vulgata, quæ in Hebræo codice sunt distinctissima: Saba Σαβὰ, Hebr. סבא & סבא Gen. X, 7. 28. Sin סין, Hebr. סין Ex. XVI, 1. at סן Num. XIII, 22. Rabab רבב, Hebr. רבב Iof. II, 1. & רבב Psal. LXXXVII, 4. Ammon, Hebr. ממן Nah. III, 8. & עמן Gen. XIX, 38. Sion, Hebr. ציון Psal. XLVIII, 3. & שיון Deut. IV, 48. Quem vltimum locum DOMINICVS MACER ideo inter adpauentes *Scripturæ S. contradictiones*, suo subiectas *Hierolexico*, referre opus habuit. Vt vel hinc discendum sit sacrarum litterarum studiosis, necessum esse, ad euitandum errores, vt cum versionibus, quantumuis bonis, authenticum textum diligenter componant.

§. VIII. Patriam suam non obscure prodidit Propheeta, in titulo libri c. I, 1. de se scribens: *qui fuit inter pecuarios EX THEKOA*. Quamuis enim (quod ISAAC ABARBANEL in Prologo ad XII. Prophetas in contrarium obmouet) se non vocet *Thekoensem*, patronymico nomine, vt i. v. g. Michæas *Moraschbaum*, & Nahumus *Elkoschæum*, se vocant Mich. I, 1. Nah. I, 1. tamen locutio illa *ex Thekoa*, quam adhibet, æquipollet patronymico Nomini; plane vt fuisse dicuntur Benaias *ex Cabrzeela* 2 Sam. XXIII, 10. Ittaius *ex Gibeæ* v. 29. Iigealus *ex Tzoba* v. 36. & Ionas *ex Garbcbepera* 2 Reg. XIV, 25. pro, *Cabrzeelensis, Gibeabensis, Tzobatenfis, Garbcbeperensis*. Vt adeo ABARBANEL, cum ex ratione modo adducta patriam & gentem Amosi dubiam facere conatur, nodum in scirpo quærere censendus sit. Est enim (vt hoc addamus) ista designatio Amosi, *qui fuit inter pecuarios ex Thekoa*, plane gemina huic Ieremiæ, *ex sacerdotibus,*

B

qui

Similia confusionis exempla.

ⲉⲩⲁⲓⲟⲥ ⲁⲛⲉⲱⲥ
Hebr. ענין Gen. 36, 2.
at ענין Deut. 2, 23.

Patria vrbs
Prophetæ
Thekoa, sita
in tribu
Iudæ.

qui erant in Anathoth, Ier. I, 1. qua patriam vatis describi, nemo cum ratione dubitare potest. Vbinam vero, & in qua tribu Israelitica quærendum est Thekœense oppidum? Mirum est quidem, librum Iosua, vbi tribuum fortes describuntur, nihil de illo prodidisse; exstat tamen Ios. XV, 60. in versione Græca LXX virali comma ἐμβολικῶν, in quo Thekœa, cum aliis vrbibus X, tribui Iudæ diferte adscribitur: quo de additamento Alexandrinorum interpretum adire iuuabit ADR. RELANDVM in *Palæst.* l. III. sub *Berlechem* pag. 643. Quidquid autem de hoc additamento sit, tamen dubitari nequit, *Thekoam* pertinuisse ad tribum Iudæ. Etenim 1 Par. II, 24. Ασχχur, Chetronis ex Abia vxore filius posthumus, vocatur אבִי תְּקוֹעַ *pater*, hoc est, progenitor *Thekoæ* seu *Thekœnsium*; idque ea ratione, vti ibidem dicuntur *pater Bertrur* v. 45. *pater Madmenæ* v. 49. *pater Kiriothearim* v. 50. *pater Berlebema* & *pater Bethgaderæ* v. 51. quorum familiaris ista loca tenuerunt. Atqui Chetron, *pater Thekoæ*, fuit Iudæ ex Paretzo nepos 1 Par. II, 4-5. Hinc 2 Par. XI, 5-6. *Thekoæ* inter illas Iudæ connumeratur vrbes, quæ post rebellionem Ieroboami ac X. tribuum a Rehabeamo communitæ sunt: & Ier. VI, 1. compellatur cum aliis Iudaici regni locis, quibus tempore Ieremiæ a Babyloniis & Chaldæis exitium imminabat. Concinit non solum FLAV. IOSEPHVS Antiquit. lib. VIII. c. X. isque ἀντόωνης, verum etiam HIERONYMVS, qui Palæstinæ loca & ipse coram diligenter obiit, dum in *Prologo* ad Amosum, oppidum hoc scribit sex millibus ad meridianam plagam abesse a sancta Berlechem, quæ mundi genuit Saluatorem: itemque in *Comment.* ad Ier. VI. *Thecuam* quoque, inquit, viculum esse in monte situm, & duodecim millibus ab Hierosolymis separarum, quorundie oculis cernimus. Confirmat hunc loci situm, ab Hieronymo indicatum, quod 2 Par. XI, 5. 6. *Thekoæ* coordinatur cum *Berlechem*,
Etam,

Eram, aliisque urbibus, haud dubie in tribu Iudæ & ad austrum Hierosolymæ sitis; & quod Iosaphatus rex Ammonitis, Moabitis, Idumæis, Syrisque, ab austro in Iudæam irrumpentibus, castraque metatis apud Chatzazonthamar seu Engedi, ad sinum austrinum lacus Asphaltitæ c. XX, 2. obuiam cum exercitu iuit, primo quidem למרב תקיע in eremum Thekoa v. 20. & hinc porro ad adscensum Tzitz deser- taque Ieruel v. 16. quæ loca proin cis lacum Asphaltitem, ad littus eius occidentale, medio fere itinere inter Hierosoly- mam a borea, & Engedi ab austro, sita fuisse oportet.

§. IX. Hæc cum ita se, vt diximus, habeant, cæcutiunt igitur Hebræorum magistri, qui Thekoam vel in tribu Aser, vel in Beniamine ponunt. Ex illis sunt DAV. KIMCHI, qui ad Amos I, 1. ait, *Thekoam fuisse urbem magnam in hereditate tribus Aser; & ISAAC ABARBANEL, qui in Prologo ad XII. Prophetas in eadem tribu illam collocat, addens tamen, ex Scriptura liquido demonstrari non posse, in quam tribu sita fuerit Thekoa, adeo vt EPHODEVS non in tribu Aser, sed in Beniaminitica illam fuisse contenderit; itemque in Comment. ad Mich. I, 1. vbi Amosum tradit, fuisse אשר מברי ex filiis Aser. Adde his ABRAHAMVM ZACHVTH in libro Tschasin f. 12. a. & R. GEDALIAM in Schalschelerb Hakkabbala f. 18. b. Vnde intelligitur, cæco, quem cæcus ducit, similem futurum esse, si quis Iudaicorum doctorum placita temere ac sine præuio examine esset adoptaturus. Nec vero magis audiendi sunt auctores christiani, in diuersa abeuntes ab his, quæ c. VIII. adtulimus: vt sunt ille de *Vitis prophetarum* apud EPIPHANIVM Tomo II. Opp. p. 245. qui Thekoam posuit εν τῷ Ζεβουλὼν in regione Zabulonis; & Celeb. HERMANN. von der HARDT, in Programme, quod inscripsit: *Galilai Elias, Elisa, Ionas, Amos, Hofear, Nabum, ex historia & geographia veteri sue patriæ restituti*, Helmstad. cl. 1700. quod scri-*

Perperam ab aliis in A-
feritide, Za-
bulonitide
& Galilæa, Thekoam, sita
quæ sita. *icam man. assera*
Aseriticam? Sed quemad-
modum merito feliciter
qui 1) Act. 15, 14. Syme-
onem nescio quem Zelo-
tam ex Petro faciunt;
et 2) Gal. 2, 11. Petrum
vnum ex LXX discipulis
Christi ex Apostolo;
§. ita sine ullo
iudicio diuersas statu-
ere Thecoas vix ra-
tionabile est.

ptum licet in præfenti ad manus non fit, tamen quo tendat, titulus statim prodit; quia nisi Thekoa in Galilæa, cuius partem faciunt Aferitis & Zabulonitis, potius quaesiuisset, quam in Iudæa, Amosum Galilæis non adnumeraturus fuisset.

Desertum
habet pa-
scuale, pa-
scendis gre-
gibus.

§. X. Dispicientibus autem, quæ porro de Amosi vrbe patria Thekoa notanda forte fuerint, sequentia hæc occurrerunt momenta. / Primo, contiguum ei fuit desertum, quod 2 Par. XX, 20. ערבר הקוש *desertum Thekoa*, & 1 Maccab. IX, 33. ה' ערבר *Deswè* nominatur: pars haud dubie maioris illius deserti, quod vel eminenter in describendis finibus Iudæa ערבר יהודה *desertum Iudæa* audit, quodque ad occidentem lacus Asphaltitæ situm est Ios. XV, 61. Iud. I, 16. utpote cuius partes, iudice RELANDO in *Palæstina* p. 375. a vicinis locis alia aliaque acceperunt nomina, ut sunt *desertum Maon* 1 Sam. XXIII, 2. *desertum Ziphæ* v. 14. *desertum Engedi* 1 Sam. XXIV, 2. & *desertum Ieruel* 2 Par. XX, 16. Iam vero deserta Palæstinæ pascualia sunt, & alendis gregibus apta; dicta ערבר *loca ductuum*, seu quo aguntur greges, Germanice *Triffien*, a עבר *egit, duxit*, a quo oves dicuntur *pasci* כרבר *secundum ductum suum* ad pascualia loca Esa. V, 17. Obseruauit id laudatus RELANDVS l. c. p. 374. commode eam in rem citans verba Talmudicorum in *Bava kama* c. VII. *Non alunt, inquentium, pecudes minores in terra Israelitica*; (puta, culta, in qua segetes, vineta aut oliueta inueniuntur) *alunt tamen eas in Syria* ישראל *in desertis quæ sunt in terra Israelitica*. Hinc clarius intelligitur, quid hoc sit, quum Propheta noster c. I, 1. fuisse dicitur *inter pecuarios ex Thekoa*. Confirmatur autem, quod diximus, testimonio HIERONYMI, qui in Prologo ad Amosum scribit: *Utra* (hoc est, ad meridiem Thekoæ) *nullus est viculus, ne agrestes quidem*

dem case & furnorum similes, quas Afri vocant mapalia. Tanta est eremi vastitas, quæ usque ad mare rubrum, Persarumque & Æthiopum atque Indorum terminos dilatarur. Et quia humi arido atque arenoso nihil omnino frugum gignitur, cuncta sunt plena pastoribus: ut sterilitatem terræ compensent pecorum multitudine. Ex hoc numero pastorum Amos propheta fuit. Deinde vero nomen indepta est vrbs Thekoa a clangore, puta, tubæ aut buccinæ: forte ex hac ratione, quod cum in excelsiori loco esset sita, (viculum in monte situm diffuse vocabat ἀντότης HIERONYMVS loco superius a nobis allegato §. VIII.) vicinorum tractuum incolas tempore belli, si hostis aduentaret, tempestive posset clangore tubæ admonere, ut de receptu in tutiora loca dispicerent. Quo respectum est per elegantem paronomasiam Ier. VI, 1. ובהקוֹעַ ובהקוֹעַ ובהקוֹעַ Et in Thekoa, quæ a clangendo est dicta, clangere buccina. Quod igitur Thekoa vrbs nomine suo ac ciuili sensu vicinis, id Thekoensis vates re ipsa & spiritualiter fuit Israelitis, nempe tubicen imminentium iudiciorum diuinorum: prout ipse c. III, 6. tali orationis figura vtens, Num, inquit, claudetur buccina in vrbe, quin homines trepident?

3) Porro ex patria Prophetæ, in Iudaico regno recte constituta, verus intelligitur sensus verborum Bethelensis sacrificuli Amatziæ, quando is Amos, apud Bethelenses vaticinanti, dixit c. VIII, 12, 13. O Videns, age, fuge tibi (apage te) in terram Iudæ, & ibi comede panem, ibique vaticinare: Bethela vero ne pergas amplius vaticinari; quoniam sanctuarium regni est, & domus regni. Quamuis enim ABARBANEL in Prologo ad XII Proph. p. 223. b. inde voluerit elicere, Amosum eiusque patriam fuisse מֵאֶרֶץ הַשְּׁבִטִים ex terra X. tribuum regni Israelitici; quia si fuisset ex terra Iudæ, non opus habuisset Amatziæ, dicere ei, fuge tibi in terram Iudæ; tamen multo est pronius, dicere voluisse his verbis Amatziæ:

B 3

abiret

cf. Iob. Zoroastrum in Conn. Hist. Æth. l. 1. c. 1. N. 23. ubi ostendit, veteres neg. in istum neg. finem Indice Nomen indepta a recte scientes, va. clangore. rie locuisse eam. quippe post Saracenos in ista Arabia statim Indice gentes collocantes, v.g. Procopium, Pallasorgium, Nieyhorem. Immo Æthi opiam ipsam Indice aliquando descriperunt, et Ægyptum.

Verus Thekoæ situs illustret locum Amos VIII, 12, 13.

abiret Amosus in regnum Iudæ, vnde venisset, neque turbas amplius homo peregrinus daret intra fines regni Israelitici, maximeque in Bethelensi oppido; illic quidem tolerari atque nutrirī infanos ac prophetastros, non heic. Plane vt Moabitarum rex Balakus, indignatus Bileamo, quod maledicere Israelitis noluisset, eodem vtens Verbo, *Fuge tibi, inquit, in regionem tuam*, id est, apage, vnde venisti, Num. XXIV, 11.

Cur mentio
patriæ vrbis
in titulo
prophetiæ
sit facta.

Hæc denique verior nobis ratio esse videtur adiectæ titulo libri mentionis patriæ Amosi, nempe vt argumentum libri ex hac circumstantia illustraretur; quam illa **ABARBANELIS**, ex doctorum Iudaicorum mente statuentis, si omiſſa fuisset in titulo mentio patriæ, Amosum pro Hierosolymitano habendum fuisse, ex temere constituta Talmudicorum hypothesi, כל נביא שלא נזכר שם עירו בידוע שהוא מירושלם *Omnis propheta, cuius vrbis patria nominatim non memoratur, ex confesso Hierosolymitanus fuit.* Assumitur quidem a Rabbinis ista hypothesi, sed idoneis ac stringentibus argumentis nullis probatur. Nam testimonium Scripturæ *Esa. II, 3. E Tzione exhibit doctrina, & verbum Dei ex Hierosolyma*, quo quidem iuuari Talmudicorum regulam **ABARBANEL** credidit, ad euangelium Christi, tempore N. Testamenti ex Hierosolyma in orbem terrarum exiturum, non vero ad patriam prophetarum V. Testamenti spectat.

Ratione fa-
milie Amo-
sus fuit ex
tribu Iudæ,
ex profapia
Aschchuri.

§. XI. De familia Prophetæ nihil est admodum quod commemoretur, quam hoc generale, videri eum ex eadem fuisse tribu, in qua patria eius vrbis Thekoa sita fuit, hoc est, ex tribu *Iudæ*; nominatim vero ex profapia Aschchuri, qui posthumus filius Chetzronis ex Abia vxore fuit, idemque nepos Paretzi, proneposque Iudæ, tribus suæ conditoris: vt pote quem Aschchurum Thekoensium progenitorem fuisse, iam supra ex 1 Par. II, 4. 5. 24. probauimus §. VIII. De patre vero aut auo Amosi est altum silentium. Vnde

Cur patris

de ISAAC ABARBANEL *Prologo* in XII. Proph. p. 223. a. quærit: cur ex duodecim his prophetis aliqui tantum a patribus descripti sint suis, vt *Hoseas Beerii, Ioel Pethuelis, Ionas Amizbani, Tzephanias Cuschii, ac Zacharias Barachie filius*; alii vero illorum non, vt sunt *Amos, Obodias, Michæas, Nabum, Habacuc, Haggæus, & Malachias*? Eamque quæstionem resoluit tum מן מקבלה חכמים ex Iudaicorum doctorum traditione, tum מן פירוש הסברים per modum coniecturæ. Quod

ad traditionem Rabbiorum, aiunt hi sic: *Omnis propheta, qui a patribus ceterisque progenitoribus describitur, patres ac progenitores habuit prophetas; qui vero a patribus suis non describitur, ipsi quidem propheta fuerunt, sed non patres illorum.* Hinc idem ABARBANEL, *Fieri, inquit, potuit, vt hac ipsa de causa dixerit Amosus: NON PROPHETA SUM EGO, NEQUE FILIVS PROPHETÆ* c. VII, 14. vt indicaret, se neque a patribus suis prophetiam hereditate consequutum esse, sicut alii propheta, quorum patres nominibus suis expressi sunt, neque ipsum se disposuisse ad prophetiam, eiusque studio deditum fuisse; sed, suo cum vacauisset negotio, a Deo O. M. electum, vinctumque prophetam euasisse. Sed & heic sumunt Rabbini temere, quod non probarunt, aut probare possunt.

Vnde enim constat eis, Beerium Hoseæ, Pethuelem Ioelis, Amitthaium Ionæ, Cuschium Tzephanie, Barachiamque Zachariæ patres prophetas fuisse? Quod vero ad probabilem coniecturam, tribus de causis putat nomina patrum in titulis vatum siue adiecta esse, siue omissa: a) primo, quod

patres, qui memorantur, fuerint celebres, strenui, pii, veraces, quorum proin mentio filiis eorum prophetis sit honorifica; & contra, quod prophetæ, quorum patres non recensentur, obscuros a parentibus natales habuerint; b) deinde, quod nomina patrum addita, forte perfectionem aliquam prophetarum inferant, eam scilicet, quam adpellatiua

patres. *A. Efra merito pro Hizkia rege habet, nec refragante chronologia et generationum serie, N) Hizkia, Amaria, Gedalia, Cuschis, Tzephania, Z) Hizkia, Manasse, Amone, Iofa, imprimis cum Manasse 55 annos regnauerit.*

nomen non sit adiectum.

Pilo, Rabbini Aram regulam suam fundauisse in exemplo Amosi, qui cum in titulo libri sui dixit, non fuerit filius prophete. Sed peralogismis est, cum a singulari et particulari argumensum ducit ad vniuersale

cum factum idem, non est idem. factus fuit & arcusos, quod de Rabbiniis dicitur
 quod, ut polig. in hoc Mosef illud Jer. XXIII, 18. וְיִשְׁמַע נֶחֱמִי וְיִרְאֵה בְּדוֹד ה' וְיִעַר בְּדוֹד ה'
 177, item 106, 15 & 17.

ωαρηχ, pro εν Ναλωωρηχ, Eze. VIII, 17. τῶν Ἀθινεῖμ, pro τῶν Ναθινεῖμ fecere. Chaldaeus paraphrasta IONATHAN comma illud reddidit מרי מרי, quod perperam interpres Latinus in Bibliis Polyglottis Anglicanis vertit, qui erat pastor pecorum, cum exponere id debuisset, dominus pecoris seu gregum. Nempe Nomen illud Hebraicum נקרי eodem hic sumit significatu, quo id occurrit 2 Reg. III, 4. Et Mescha Moabitarum rex erat נקר, non sane pastor, multoque minus pastor mercenarius, sed, ut ibi quoque vertit IONATHAN, מרי מרי, indeque interpres eius Latinus, dominus pecorum, siue, ut Vulgatus reddidit, nutriebat pecora multa. Quod vero magis mireris, D. KIMCHIO in Comment. ad Am. I, 1. locutio illa, qui fuit inter pecuarios, videtur esse superlatiua: Textus, inquit, non dicit נקר נקר PECVARIVS, sed נקרי INTER PECVARIOS, ut innueret גדול שבנקרי magnum, seu primarium inter pecuarios diuitesque pecoris. Forte interpretes isti, ut sic sentirent, inducti sunt prauiudicio Iudaico, quod Talmudici doctores prodiderunt in Tr. Nedarim f. 38. a. & in Tr. Schabbath f. 22. a. vbi aiunt, donum prophetia non habitare nisi super sapiente, forti & diuite; & quod in altero locorum allegatorum adiiciunt, super procero. Quasi vero Deus in prophetia dono conferendo se istiusmodi adstrinxisset legibus, ut consequendo illi habiles nonessent, nisi qui praedictis fulgerent qualitatibus: cum tamen ut sapientia, sic prophetia cum paupertate combinari haud renuat, coll. Cohel. IX, 15. 16. Hebr. XI, 37. Deusque non fortitudine equi, neque tibiis viri delectetur, delectetur vero timentibus ipsum, & gratiam eius sperantibus, Psal. CXLVII, 10. 11. & nota sit item vox Dei loquentis Samueli, cum hic ex Isei filii primogenitum ob eximiam staturam regno Israeltico designasset, Noli respicere ad formam eius, & ad altitudinem staturae, - quoniam non quod homo, idem Deus respicit:

Isque non dominus gregum, qui error Iudaicorum est.

C

nam

nam homo respicit hominem secundum oculos, Dominus vero respicit eum secundum cor 1 Sam. XVI, 7. nec non quod Paulus scribit 1 Cor. I, 26. 27. 28. Non multi sunt sapientes secundum carnem, quos Deus inter vos vocavit, non multi potentes, non multi nobiles: sed stulta mundi elegit Deus, ut sapientes pudefaceret; & infirma mundi elegit Deus, ut pudefaceret valida; & ignobilia mundi contemtaque elegit Deus, & ea quae non sunt, ut quae sunt, aboleret: ut ne gloriaretur vlla caro caram illo. Defendant igitur dictum illud Talmudicum, excusentque Abarbanel in Comm. ad Amos. I, 1. & si qui sunt alii, qui Iudaicorum magistrorum placita superstitione venerantur, utcunque possint: nobis id ad palatum non est, minimeque in causa Amosi. Potius persuasum habemus, uti *Sed pastor mercenarius.* פֹּדֵר non modo pastorem, eumque mercenarium, sed etiam dominum gregis notat Gen. IV, 2. c. XLVII, 3. sic vicissim בֹּקֵר non modo dominum gregis, verum etiam mercenarium pastorem significare posse, & in Amosi descriptione significare. Placetque iudicium Ven. 10. GOTTE CARPZOVII *Introduct.* ad libros Bibl. P. III. p. 318. Potius dixerim, Deum, qui humilia eligit, & quae vilia sunt in mundo atque contemta, nobilibus praefert 1 Cor. I, 26. sqq. Amosi quoque exemplo restatum facere voluisse, non generis splendore aut dignitate, non litterarum peritia, non humano consilio vel industria comparari, sed diuino munere ac gratia prophetia donum pariter ac officium obringere, quo tam rudes ac simplices instruere, quam nobiles ac doctos, pro lubitu suo Spiritus S. soleat.

§. XIII. Nam, quod sententiam nostram confirmat, ipse Amosus Amatzia Bethelensi sacrificulo, Non propheta, inquit, eram, neque filius prophetae, sed בֹּקֵר אֲנִי וְבֹדֵל שֶׁקֵּוֹרָי pecuarius, seu pastor, eram, & perquirens sycamina c. VII, 14. utpote quibus verbis procul dubio vilitatem conditionis suae ac status, ante acceptam a Deo vocationem ad munus

munus propheticum, describere voluit, addens v. 15. *sed* 14. ipse de
sumfit me Dominus a (post) oues, siue vt Chaldæus IONATHAN se dicit, præ-
vertit, ex caula, a ducendis ouibus. Videmus ergo, quod c. I, 1. dicata:

erat בנקרי, id heic dici בוקר *pecuarium, seu pastorem;*
 adiungi autem huic epitheto aliud, idque non minus tenuem
 Amosi conditionem notans, *perquirentis fycamina:* vt adeo
 tum synonymum, tum synonymo coordinatum attributum,
 dubitare nos, qualis נוקר seu *pecuarius* Amosus fuerit, neu-
 tiquam sinant. Id tantum requirere a nobis videtur, vt, quid
 c. VII, 14. tum per בוקר, tum per שקמים בולם intelligendum sit, de-
 claremus. Quod igitur adinet ad prius vocabulum בוקר, Vulgatus quidem
 interpret id reddidit *armenarius*, Lutherus ein Rühhirt, eodemque modo
 Cœceius in Lex. Hebr. *bubulus:* sed ista significatio vocis, vtut deriuari
 possit per analogiam a בקר *amentum, bucerum pecus*, vti כרם
vinitor a כרם *vinea*, יבב *agricola* ab יבב *ager*, tamen
 neque alibi vnquam vsu venit in sacris litteris, neque sequenti
 v. 15. est accommodata, vbi Amosus se *opilionem* seu ouium
 pastorem fuisse dicit; quæ pastoritiæ vitæ genera admodum
 diuersa sunt. Paulo propius quidem LXX αἰμόλ *caprarius*,
 indeque Arabs *pastor caprarum*; iusto tamen adstrictius:
 quia *pecus* illud, ab Amoso pastum, quod v. 15. nomine
 און הוצא venit, Hebræis non *caprinum* solum, sed etiam *ouillum*,
 immo ouillum quam maxime notat. Accedemusne igitur
 sententiæ IAC. GVSSETII, qui in *Comment. L.H.* p. 145. illud
 בוקר, generaliore significato *quærendi* acceptum, cum se-
 quenti שקמים בולם arte coniungens, comma sic reddi-
 dit: *Eram quærens & perquirens fycus?* Probauit quidem o-
 lim hanc expositionem PRÆSES in *Adnotaz.* ad Editionem
 Halensem Hebræi Codicis l. c. sed quia secundum eam prin-
 cepti & præcipuum vitæ genus Amosi, quo in frontispicio
 libri בנקרי *inter pecuarios* fuisse dicebatur, in præsentem

Prius est
 בוקר, quod
 non *armen-*
tarium, ne-
 que *caprari-*
um, neque
quærentem,
 sed *opilio-*
nem notat.

loco omitteretur; & vero verba hæc כִּי בֹקֵר אֲנִי, ob accentum ex vltima syllaba ad penultimam retractum, pausam faciunt, vi cuius ab sequentibus וְבוֹלֵס שְׁקִמִּים, & *perquirens sycamina* seu *ficus*, ratione constructionis grammaticæ diuelluntur: igitur, nuncio misso isti Guffetiano interpretamento, vocabulum בֹּקֵר, de quo quæritur, *pecuarium* vertimus, calculum adicientes SYRO interpreti, qui *pastorem* id exposuit. Quomodo plane synonyma erunt בֹּקֵר & נֹקֵר, suauiterque ambo loca Amos. I, 1. & c. VII, 14. conspirabunt. Nec destituet nos sic sentientes etymologia Hebraica, ipso nos præeunte Deo, dum Ezech. XXXIV, 11. 12. ait: וּבְקֵרְתִּים כִּבְקֹרֶת רֵעָה עָדְרוּ בְיוֹם הַיּוֹם בְּחֹךְ צֹאנֵי כְפָרְשׁוֹתָי כִּי אֲנִי צֹאֵן *Et inspiciam eas, (oues meas); sicut nempe inspicit pastor gregem suam die, quo est in medio ouium suarum dispersarum, sic inspiciam oues meas.* Videmus enim heic, בֹּקֵר, a quo בֹּקֵר derivatur, notare *curam* & *inspectionem pastorem, circa gregem, maximeque circa gregem ouillum;* indeque Nomen בֹּקֵר, de quo iam quærimus, notare commodissime posse *pastorem, maximeque opilionem, qualem se Amosus olim fuisse testatur: plane vt Petrus 1 Epist. II, 25. (qui locus cum Ezechielico iam allegato prorsus conuenit) fidelibus scribit: Eratis sicut oues errantes; sed conuersi nunc estis ἐπὶ τὸν ποιμένα ἢ ἐπισκοπὸν τῶν ψυχῶν ὑμῶν, ad PASTOREM & INSPECTOREM animarum vestrarum. Vt proinde dubium non sit, בֹּקֵר de Amoso dictum significare ποιμένα ἢ ἐπισκοπὸν προβάτων, pastorem & inspectorem ouium.*

Qualis Virgilio gregis custos, *Alterum, Perquirens sycamina, quod tenuem notat victum.*
 pecoris custos, *quod tenuem notat victum.*
 rursusq; Viri, *quod tenuem notat victum.*
 lio et *quod tenuem notat victum.*
 pecoris magister appellat.

§. XIV. Quid autem sit, cum Amosus c. VII, 14. insuper se vocat וְבוֹלֵס שְׁקִמִּים *perquirentem sycamina,* diligentissime exposuit Sam. Bochartus in *Hieroz. Parte I. lib. II. c. XXXIX.* Nempe וְבוֹלֵס שְׁקִמִּים *sycamina* sunt *genus agreste ficuum, quale cumprimis frequens nascitur בשפלה in decliui Iudææ*

Iudæa parte 1 Par. XXVII, 28. de qua *RELANDVS* in *Palastina* lib. I. c. LV. agit. בולס vero *perquirens*, est vel denominatum a Nomine בולס, quod Aethiopibus Arabibusque tum *ficum* tum *sycaminum* notat; quomodo בולס השקמים foret *ficans* (sit venia Verbo) vel *sycaminans sycamina*; vt Græcis συναίξην *ficare* dicitur pro σῦκα τρώγειν *ficus edere*, vel σῦκα ἐκλέγειν *ficus colligere*, quin & ἀποθλάθειν τὰ σῦκα, ἢ ὠμῶς, ἢ πέντερα, *ficus premere, vt scias, an matura sint, nec ne*: vel a cognato Verbo Chaldaico שבל, quod in Targumim respondet Hebræo שפוט *serutari*, Genes. XXXI, 35. 1 Reg. XX, 6. Thren. III, 40. Cum vero fructus *sycaminorum* DIOSCORIDI audiat ἀποφῶρον *parum nutrimenti habens*, & κακοσμάχον *stomacho ingratus & difficilis*; hinc, iudice BOCHARTO l. c. non videtur esse magnæ rei. *Et cum agnoscat Amos*, (sic pergit laudatus auctor) *se neque prophetam fuisse, neque prophetæ filium, sed bubulcum*, (opinionem dicere debuerat) *sycamoros vellitantem, idem est, ac si dicat, se infimæ sortis homuncionem, & in re tenui natum, ita vt miseram vitam parco & frugali victu agre sustinuerit, ne cogitasse quidem de prophetico munere inter Israelitas obeundo, donec ad id suscipiendum vis maior illum impulerit, hoc est, diuina inspiratio*. Omnino si scopum loquentis, vt decet, consideres, verba non gloriantis sunt, sed potius se ipsum statumque suum, vt ante vocationem diuinam erant, extenuantis: a quo scopo loquentis heic quoque nimium quantum recessit Chaldæus interpres, quum Iudaicò errore, quem §. XIV. confutauimus, obnubilatus, comma illud Amos. VII, 14. ita explicauit, vt Prophetam, velut diuitias commoditatesque suas, quas habere posset ac habuisset, ostentantem, introducat: *Quoniam Dominus gregum ego sum, sunt que mihi in campestri regione sycamini; verum propter peccata populi Israelitici adfligo animam meam, priuando me istis commoditatibus, cetera*.

C 3

§. XV.

Ad statum
Amosi ante
vocationem
diuinam
pertinet,
quod non
propheta
fuerit, neque
filius prophe-
tae.

Repugnare quidem Ratio,
quaquam videntur, docto-
rem non esse, et tri-
cere; Teo hoc moe, quia
mura docendi ordinariu
certis personis adstri-
ctum: ut prophetae
nequidquam certis per-
sonis adstrictum, sed a
liberrima voluntate ar-
bitrio ac impulsu Dei
susceptam est; ita ut
non nisi extraordinarium
fil.

§. XV. Pertinet porro ad statum Amosi anteceden-
tem, quod c. VII, 14. Amatiæ dixit: לֹא נָבִיא אֲנִי וְלֹא בֶן נָבִיא
נָבִיא אֲנִי. Quæ verba si in Præsenti conuertere velles, ad
exemplum interpretis Vulgari Latini ac Ionathanis, *Non
SVM propheta, neque filius prophetae*, vt & B. Lutheri, *Ich
bin kein Prophet, noch seines Propheten Sohn*; habitura ali-
quid essent, saltem in priore commatis parte, quod contra-
diceret eiusdem Amosi orationi mox sequenti v. 15. *Dixit
ad me Dominus: Abi, VATICINARE ad populum meum
Israelem.* Nam *prophetae seu vaticinari*, & tamen *prophe-
tam non esse*, talia sunt, vt eodem tempore, de eodem Subie-
cto, eodemque sensu, vna prædicari nequeant. Placent igitur
metaphrastæ reliqui, LXX, Syrus, Arabs, qui in Præteri-
to id extulerunt: *Non ERAM ego propheta, neque filius pro-
phetae.* Vt quemadmodum *pecuarium fuisse, & collegisse sy-
camina*, sic & hæc ad priorem conditionem statumque A-
mosi referenda sint. Emphasin autem habet, quod se non
solum *prophetam*, sed & *filium prophetae* antehac fuisse negat.
Poterat contingere, vt quis propheta esset, nec tamen filius
prophetae; aut filius quidem prophetae, nec tamen ipse pro-
pheta: poterat & contingere, vt vtrumque de aliis adfirma-
ri, de aliis contra (in quorum numero olim Amosus fuerat)
negari posset. Est locutio talis, qualis illa Talmudicorum
in *Aboda zara* f. 50. b. *Ego non sum artifex, neque filius ar-
tificis.* Cuiusmodi locutionum plura exempla atulit & il-
lustrauit PRÆSES in nupera tractatione *de Christo Filio homi-
nis* §. XI. Nempe minus est *filius esse prophetae*, quam *pro-
phetam*; indeque plus dicit, qui *filius prophetae*, quam qui
prophetam se negat esse: & hoc siue *filius prophetae* pro-
prio significato capias, pro eo, qui prophetam patrem ha-
buit, siue metaphorico, pro eo, qui prophetam doctorem ha-
buit, & in propheticis scholis est institutus; vt omnino *pro-
phetae*.

pberarum filii, illorum vocantur auditores atque discipuli
 2 Reg. II, 3. 5. 7. 15. & c. IV, 38. Proinde sensum commatis
 nostri IO. LIGHTFOOTVS in Chron. V. T. seu To. I. Opp. p. 95.
 non incommode expressisse videtur: *Amos neque propheta,
 neque propheta filius, educatione, id est, neque magister, neque
 discipulus in scholis pberarum, sed bubulcus, (potius opilio)
 ex Thekoa, educationis rudis. Tamen (quod idem LIGHT-
 FOOTVS ibi addit) sicut Galilaei piscatores, illustris euadit di-
 scipulus in schola Domini, & illustris doctor in congregatione
 Israelis. Dignus proin, qui comparetur, vt modo cum pi-
 scatoribus discipulis Domini, ita cum diuino viro Aguro,
 Prou. XXX, 2. 3. de se ita scribente: Stupidior sum (nempe
 extra diuinam illam, quam habeo, reuelationem, & quatenus
 mihi met ipse relictus sum) quam quisquam, nec est mihi pru-
 dentia hominum: neque didici sapientiam; & tamen noui sci-
 entiam sanctorum, sublimiorem ac caelestem philosophiam.
 Nec est, vt a naturali bonitate patrii soli hoc, quidquid est
 sapientiae in Amosi vaticinio, repetamus, existimantes, inge-
 nitam ei dispositionem fuisse ad diuina mysteria percipienda:
 quod miramur CORNELIO a LAPIDE in Procem. p. 253. ex
 Rabbini haustum, placere potuisse. Quamuis enim Ioabus,
 reconciliaturus Dauidi Absalomum, misso Thekoam nuncio,
 sapientem feminam, quae Dauidi scite rem persuaderet, inde
 accessuisset legatur 2 Sam. XIV, 2. seqq. ibique DAV. KIMCHI
 scribat: *Dixerunt magistri nostri beatae memoriae: cur misit
 Thekoam? Respondit R. Ionathan incolae eius urbis, vixit
 oleo aduersos, sapientiae laude floruisse. Abundauit enim urbs
 illa oleis: vnde videm doct. res nostri Thekoam adpellauerunt
 ALPHA OLEI. Dicere voluerunt, urbem in Israelitica re-
 gione ab oleo maxime celebratam fuisse Thekoam. Propterea
 nominarunt eam Alpha olei, quemadmodum Alpha litterarum
 prima est. Sita autem fuit in tribu Aser, de qua scriptum est
 Deur.**

Deut. XXXIII, 24. INTINGENS IN OLEVUM PEDEM SVVM; tamen, vt concedamus, oleosam fuisse Thekoam, quod Talmudici in *Misebna* tr. *Menachoth* VIII. 3. discrete asserunt, falsum est contra, Thekoam Aferiticam fuisse urbem, vt supra ostendimus §. VIII. & IX. indeque & falsa est loci Mosai-
ci ad rem præsentem applicatio; lubrica quoque argumen-
tatio ab olei fertilitate & copia ad sapientiam incolarum; Thekoitis illa ab Ioabo accersita non est existimatione soli patrii, sed ob sapientiam Ioabo ex aliis documentis iam nota; omniumque minime Amosus, vt pecuarius homo, extra aptitudinem a Deo sine medio impetratam, de laude ista velut ingenitæ sapientiæ participavit.

Post voca-
tionem di-
vinam pro-
pheta intre-
pidus.

§. XVI. Alia longe ratio Amosi post diuinam eius vo-
cationem fuit, ea scilicet, quam ipse exponit c. VII, 15. *Ar-
sumsit me Dominus a (post) oues*, h. e. sequentem agentem-
que greges, *ac dixit ad me Dominus: Abi, varicinare aduersus
populum meum Israellem.* Dominus nempe, vt ex piscatoribus
apostolos piscatores hominum, ita ex ouium pastore Amoso
prophetam, qui Israelitas eloquiis diuinis pasceret, effecit:
euentu æque notabili, ac illo, quo Dauidem ducentem oues,
de caula sumtum, populo Israelitico regem præfecit 2 Sam.
VII, 8. Psal. LXXVIII, 70. 71. & quo Elisæum, aratrum ad-
huc ducentem, prophético muneri initiauit 1 Reg. XIX, 19.
sqq. Qua sparta diuinitus in se collata fideliter intrepideque
Amosus perfunctus est, ita vt Amatzæ Bethelensi sacrificu-
lo, prophetis ipsius intercedenti, ipsumque ad Iudaici regni
fines ableganti, nequidem ad horam cesserit Amos. VII, 12-
17. ratus, quod res erat, Deo magis obediendum esse quam
hominibus Act. V, 29. Animauit, vt alios prophetas, ita se
ipsum graui illa ac momentosa ratione: *Leo rugit, quis non
timeret? Dominus Deus loquutus est, quis non varicinaretur?*
Amos. III, 8.

§. XVII.

§. XVII. Fata habuit, qualia fidelis & diuino feruens zelo propheta spondere sibi & expectare debuit; qualia de prophetis aliisque piis hominibus V. T. in compendio refert Apostolus Hebr. XI, 36 - 38. Distinguemus autem ea, prout vel incerta fuerint, vel certa. Ad incerta, & quæ humana tantum, nec satis liquida, auctoritate nituntur, remittimus, quod homines coæui eum, ob vitium oris naturale, per modum conuicij *Balbum* adpellauisse traduntur: plane vt Paulus, Athenis agens, ab Epicureis Stoicisque philosophis probrosum nomen τῆς περιεμολόγου, *Circulatoris* seu (vt Vulgatus reddidit) *Seminiuerbii*, passus est Act. XVII, 18. Ita habetur in *Vaikkra rabba*, sectione X, cuius initium est וַאֲמַר *præcipe*, nec non in *Medrasch* super Esa. VI, 7. indeque apud DAV. KIMCHI in *Comm.* tum ad Esa. VI, 7. tum ad Amos. I, 1. his verbis: *Mise* (sic Deum de Israelitis loquentem faciunt) *Amosum*; sed *vocarunt eum* בַּלְבֻּם *balbum*. (Est hoc corruptum ex Græco vocabulum, Ψελλός.) *Dixerunt: Debitne Deus numinis sui præsentiam non, nisi super hunc balbum, demittere? Dixit R. Pinechas: Quare vocatum est nomen eius AMOS? quia fuit* (אֲמוֹס) *gravis, seu oneratus, lingua sua. Nititur hæc de balburie Amosi, eiusque probro, traditio Iudaica, falso nominis interpretamento, quod supra §. IV. remouimus. Subscribunt tamen ei etiam R. ABRAHAM ZACHVTH in Iucbasin f. 12. a. R. GEDALIAS in Schalschelerb hakkabbala f. 18. b. & 18. ABARBANEL Præfat. in Ezech. f. 153. d. Pertinet huc item, quod EPIPHANIVS de *visis Prophetarum*, To. II. Opp. p. 245. de martyrio Amosi tradit: *Amatzias, inquit, Berbelis sacerdos, fustuario eum sapius adficiens, (συχνὸς αὐτὸν τυμπανίζας, quod confer cum ἐτυμπανίζεσθαι Hebr. XI, 35.) clam ac per insidias ei conuiciatus est. Ac tandem Amatzie filius, insidita in tempora claua, ipsum interfecit, quod illum de amborum aureorum vitulorum fraude reprehendisset. Amos vero**

Fata Amosi incerta, balburie opprobriata, & martyrium.

D

spirans

spivans adhuc in patriam delatus, ibidemque mortuus, atque in maiorum suorum sepulchro conditus est. Quæ totidem fere verbis in *Martyrologio Romano* pridie Calend. Aprilis repetuntur; nec non apud *SIXTVM SENENSEM* in *Bibliorb. S. lib. I. p. 42.* qui tamen (incertum, num data opera, an vitio & confusione scribentis) *clauo circa tempora transfixum occubuisse fert, cum clauam potius dicere debuisset.* Eadem quæ Epiphanius, de Amosi fati perhibet auctor *Chronici Alexandrini*, quod *Fastorum Sicularum* nomine vulgo venire solet, in *Bibliorbeca maxima Patrum* To. XII. Edit. Lugd. p. 909. Quæ vero ita sunt comparata, vt merito dicendum sit nobis, *Fides esto penes auctores.* Nec certiores nos admodum reddit consensus Iudaici scriptoris, R. GEDALIAE in *Schalscheleth hakkabbala* f. 96. b. scribentis: *Vzzias rex Iudæ interfecit Amosum, וְהָרַג אֶת-אָמוֹס בֶּן-בִּצְחוֹ* *posito inter frontem eius ferro:* quia consensus præsumtus simul dissensu laborat; dum facinus, quod Epiphanius filio Amatzia, id Iudæus Vzzia tribuit; istum, quem ille temporibus, hic fronti incussum dicit; instrumentum lethiferum ille clauam, hic ferrum fuisse perhibet: quin & in loco cædis non conveniunt, ille Bethelam, vbi vituli aurei fuerunt, hic Iudæam, cui Vzzias rex præfuit, supponens. Quæ ita consonant, vt testimonia duorum illorum Seniorum aduersus Susannam, quorum vnus sub tiliâ, alter sub quercu eam in adulterio a se deprehensam aiebat.

§. XVIII. Ea demum certa sunt, quæ Amosus ipse ab Amatzia Bethelensi sacerdote secum gesta narrat c. VII, 10-17. Offenderat sacrificulum, probabiliter ordinis sui primarium, vaticinium Amosi antegressum aduersus Iraeliticum regnum v. I. - 9. in quo nominatim tum præsumtis sanctuariis X. tribuum, Bethelensi, Danitico, aliisque, tum familiæ Iero-boami eo tempore regnantis, nomine Dei dira ominatus erat v. 9.

Certa est contra delatorem eius, facta per Amatziam, & tentata prohibitio prophetiæ.

v. 9. illis quidem, *Vastabuntur excelsa Isaaci, & sanctuaria Israelis desolabuntur*; huic vero, *Insurgam aduersus domum Ieroboami gladio*. Indignatus igitur Amatzias, mittit nuncios ad Ieroboamum, qui dicant ei: *Conspirauit aduersum te Amos in medio domus Israelis, non potest sustinere terra verba illius* cet. v. 10. stratagemate pseudo-theologico vsus, utpote id agens, ut criminis politici reum faceret Amosum, quasi turbatorem reipublicæ ac rebellem. Existimauit, hoc modo se mala quælibet, & cædem ipsam, Amoso concitaturum esse: sed Deo, in cuius manu sunt corda regum, aliter disponente, vana irritaque tunc apud Ieroboamum fuerunt incensoris molimina. Existimauit rex forte, tantum ab Amoso non imminere periculi suo regno, quantum sacrificulus fingeret: indeque nihil seueri aduersus prophetam statuit. Certe Talmudicis doctoribus hoc nomine Ieroboamus laudatur, *quod linguam maledicam non admisit, prout dicitur: Misit Amatzias sacerdos Berbeleusis cet. Dixit Ieroboamus: Absit! non dixit ita iustus ille; & si vel maxime dixisset, quid faciam ei? Schechina enim (seu numen Dei) hoc mandauit ei*. Prouti ex Tr. *Pesachim* refert D. KIMCHIVS in Procem. ad Hoseam. Hac igitur cum non successisset Amatziaë consilium, alia rem adgressus via, ipse sibi arrogat ius & auctoritatem (quanquam irrito effectu) amandandi Amosum ex Israelitico regno in Iudæam, ac interdicens ei vltiores actus prophetiæ in Bethelensi oppido, ceu regio sanctuario ac sede, cui cum prophetiis ipsius nequidquam conueniat, v. 12-17.

§ XIX. Tempus, quo vaticinatus est Amos, in titulo libri exprimitur, idque primo generalius, deinde specialius. Generalius designatur per synchronismum vtriusque regni, tum Iudaici, quando dicitur, *in diebus*, seu tempore *Vzziaë regis Iudæ*; tum regni *Israelitici*, seu decem tribuum, quando

Tempus vaticinationis generatim sub *Vzziaë* & Ieroboamo.

do subiicitur, & in diebus, seu tempore *Ieroboami filii Ioase, regis Israelis*: specialius vero, id describitur per adiecta verba, *Biennio ante terræ motum*, c. I, 1. Et per Iudaici quidem regni synchronismum descripta est ætas prophetiæ Amosi, quia non solum Thekoensis, ac adeo a primis natalibus suis cuius huius regni fuerat; sed etiam genuinam sacrorum sedem ibi demum, non vero intra Israelitici regni ambitum, siue in Bethelensi, siue in Danitico oppido, siue alibi locorum agnouit: indeque vaticinium suum notabili hac auspiciatus est formula, *Dominus e TZIONE rugiet, & ex HIERSOLYMA edet vocem suam*; innuens hoc ipso, ibi esse verum Dei templum cultumque, nequiquam vero in Israelitico regno, vbi colebantur vituli aurei. Adiecit tamen Propheta synchronismum Israelitici quoque regni, quia illic vaticinatus est in Bethelensi oppido, & regnum illud pro vaticinii sui primario Obiecto habuit. Hinc iure merito hæc temporis designatio nequaquam superuacua est habenda: quia veram illa dat intelligentiam verbis vaticinii, actisque illis Amosum inter & Amatziã, quæ modo in §. XVIII. exposuimus. Ex *Vzzias* quidem, qui & *Azarias* est dictus, is est, cuius res gestas descripserunt Historici sacri 2 Reg. XIV, 21. c. XV, 1-7. & 2 Par. XXVI. toto. *Ieroboamus* vero, non prior ille Nebati filius, qui Israeliticum regnum, ab Iudaico auulsum, condidit, sed secundus, isque *filius Ioasi*, ex familia Iehui, cuius pronepos fuit, est is, quem Deus decem tribus saluatorem dederat, quiq; terminos regni Israelitici, sub Ioachazo & Ioaso nimium quantum accisos, restituit: cuius historiam legimus 2 Reg. XIV, 23-29. Cum autem Vzzias anno vigesimo septimo Ieroboami II. regnare occiperit 2 Reg. XV, 1. Ieroboamus vero in vniuersum annos quadraginta & vnum regnauerit c. XIV, 23. igitur, si demas priores XXVII annos regni Ieroboami, remanebunt ei ad minimum XIV anni,

ni, quibus quum Vzzias Iudaico, ipse Israelitico regno præfuit. Nouimus quidem, nodis suis horum regum chronologiam esse implicitam; cum vero explicare illos atque resolueret præfens nostrum institutum non permittat, annos heic computare volumus simpliciter, vti locis allegatis sunt definiti. Et inter hos XIV annos, quibus vna Vzzias & Ieroboamus regnauerunt, constringenda esse videtur Amosi propheta: de qua tamen, iudice Ven. CARPZOVIO *Introduct. ad libros Bibl. P. III. p. 326.* ne sic quidem fati constat, in quem præcise annum sit conicienda.

§. XX. Spes quidem erat specialius definiendi anni auspicalis Amosi, ex eo, quod subiicitur, *biennio ante terræ motum*; dum modo constaret, quo præcise anno is terræ motus exstiterit: verum de illo tacent historici sacri, Regum & Paralipomenorum scriptores; neque eius alibi vlla mentio, præterquam Zach. XIV, 5. his verbis: *Et fugietis per vallem montium meorum, cet. fugietis, inquam, quemadmodum fugistis propter terræ motum tempore Vzzia regis Iuda.* Ex quo loco hæc duo discimus: primo fuisse illum terræ motum horribilem; deinde, memoriam eius inde ab Vzzia temporibus, vsque post reditum ex captiuitate Babylonica, ac adeo vsque ad ætatem Zachariae prophetae, integram ac veluti recentem, siue ex orali traditione, siue ex monumentis ciuilibus historicis, mansisse. Sed nihil heic de anno illius terræ motus. Sunt tamen, qui hunc terræ motum eodem temporis articulo accidisse putant, quo Vzzias templum Dei ingressus, sacerdotium sibi ambitiose arrogauit, eaque propter lepra percussus est 2 Reg. XV, 5. 2 Par. XXVI. In horum numero antiquissimus est IOSEPHVS Antiq. l. IX. c. X. & post eum Hebræi illi, de quibus HIERONYMVS Comm. in Amos. I, 1. *Hic est, inquit, Ozias, - qui indebitum sibi sacerdotium vindicare conatus, lepra percussus in fronte est, quando iram*

Speciatim
biennio ante
terre motum.

Domini non solum pena eius, qui sacrilegus fuit, sed & terræ motus ostendit, quem Hebræi tunc accidisse commemorant. His accedunt interpretes Hebræi, SAL. ISAACIDES, A. EZRA, DAV. KIMCHIVS, aliique in Commentariis suis ad Amos. I, 1. Et res foret in vado, si quidem certo constaret, hunc ipsum terræ motum esse, quem & Esaias c. VI, 4. his verbis prædixerit: *Commoti sunt postes Templi.* Sic enim iste terræ motus anno demum Vzzia emortuali euenisset, coll. ibid. v. 1. *Anno, quo mortuus est rex Vzzias, vidi Dominum,* cet. Sane chaldæus paraphraustes IONATHAN comma illud Esa. VI, 1. ad hanc hypothesin explicauit: *Anno, quo (lepra) percussus est rex Vzzias, dixit Esaias: Vidi gloriam Domini.* Sed miscent Hebræi doctores, confunduntque, quæ diuersa esse nobis videntur, vti in se, sic temporum rationibus; nempe ingressum Vzzia in Templum, terræ motum, & visionem ecstaticam Esaiæ, qua Templi postes ob Seraphinorum clamorem contremiscere conspicatus est: quæ tria quis nobis spondebit eodem pertinere, cum ipse A. EZRA in Comm. ad Amos. I, 1. fateatur, *hypothesin hanc probari non posse ex Scriptura, sed ex Traditione;* traditio vero Iudæorum, quam non omnino spernenda, tamen non satis tuta sit, & ἐξ ἱστορίας. Vnde τὸ ἐπέχειν in re, quæ determinatu saltem admodum difficilis est, præstare videtur.

Coæui prophetæ, Esaias, Hoseas, Ioel & Ionas.

§. XXI. Coæuos igitur ex Prophetis habuit Amosus *Esaiam & Hoseam*, utpote qui & ipsi regnante Vzzia vaticinati sunt, licet terminum vaticinationis suæ ultra produxerint, ad tempora subsequutorum regum, Iothami, Achazi & Hizkia, Esa. I, 1. Hof. I, 1. His addimus *Ioelem & Ionam.* *Ioelem*: quia in XII prophetarum minorum volumine, iam priscis temporibus sic, vti nunc est, ordinato, medium locum Hoseam inter & Amosum, coæuos sine dubio prophetas, obtinuit; quod factum vix esset, nisi hi qui Canonem sacrum, &

& in hoc ipſo τὸ Δωδεκαπρόφητον ordinarunt, Ioelem Hoſeæ & Amofus ratione temporis æqualem iudicauiffent. Accedit quod Amofus Ioelem & vaticinium eius non obſcure reſpexit, dum auſpicalia prophetiæ ſuæ verba, c. I, 2. *Domini- nus ex Tzione rugiet, & ex Hieroſolyma edet vocem ſuam*, ex Ioelis c. IV, 16. deſumfit, & tractationi ſuæ veluti fundamentum ſubſtrauit. Quod argumentum, præcedenti iunctum, ſaltem hoc efficit, vt quo tempore Amofus vaticinari oeccepit, Ioelis prophetia iam exſtiterit, & reſpecta fuerit ab Amofus; haud aliter ac prophetia Eſaiæ c. II, 2-4. a Michæa c. IV, 1-3. Obadiæ v. 1. ſeqq. ab Ieremia c. XLIX, 14. ſeqq. Eandem ſententiam cum Hieronymo, Luthero, Abarbanelle, Lightfooto, Vitringa, Maio propugnauit Ven. D. IO. HENR. MICHAELIS Præfat. in Ioelem, etiam ex paritate argumenti. Sic de plaga locuſtarum & ſiccitatis, de qua Amofus ad Iſraelitas c. IV, 7-9. Ioel ad Iudæos locutus eſt c. I, 4. ſqq. Sed & *Ionam* addimus: quia licet vaticinium eius contra Nineven, in Canone ſacro exſtans, forte recentius paulo fuerit, quam prophetia Amofi, ſaltem ex mente illorum, qui Canonem ſacrum ordinantes, Ionam Amofus demum poſt Obadiam ſubiecerunt; tamen iam antehac voce, licet non ſcripto, vaticinatus erat de finibus Iſraelitici regni reſtituendis, illuſtri euentu, eoque per Ieroboamum II, ſub quo Amofus prophetauit, ad effectum deduſto 2 Reg. XIV, 25. De *Obadiam* igitur ætate quid ſentiendum ſit, & num Hoſeam Amofus, vtrumque vero Ioel vaticinando anteaſerit, quod CAMP. VITRINGA in *Prolegom. Comm. in Ieſ.* p. 6. probabile efficere conatus eſt; ex ordine illo, quo Amofum ſequitur, Ionam vero præcedit, iudicari quodammodo poteſt. Plura de Prophetarum ætate & ordine dabit ABARBANEL Præfat. in XII Prophetas minores p. 221. ſq. de Amofi vero inprimis & Ioelis tranſpoſito ordine in LXX virali verſione ſecundum Codi-

Codicem Alexandrinum, 10. ERN. GRABE in *Prolegom. ad Oseeub.* §. 3.

Auditores
& Obiectum vaticiniorum Amosi præcipue X tribus,

§. XXII. Quamuis autem Amosus patria Thekoensis, ac adeo ex regno Iudaico ortus fuerit, tamen non illic, sed apud Bethelenses in regno decem tribuum vaticinatus est: quod clarissime liquet ex fati Prophetæ, ab ipsomet c. VII, 10-17. perscriptis, & supra, §. XVIII. huius dissertationis nostræ explicatis. Nec vero solum ibi prophetauit, sed etiam contra easdem X tribus regni Israelici vaticinium suum inprimis direxit. Hinc propheta eius inscribitur c. I, 1. *Verba Amosi*, - - *quæ vidit*, hoc est, prophetauit, אלה ישראל, non enim *Ἰερουσαλήμ*, vt perperam in LXXviri habetur, sed **ADVERSUS ISRAELEM**. Vbi quæritur, sitne vox *Israel* in latitudine sua relinquenda, vt vniuersas tribus ab Israele ortas, & has siue Vzzæ siue Ieroboamo II. subiectas, denoter; an vero ad specialiores restringenda significacionem, qua Iudaico regno contradistinguitur, ac eas demum tribus indicat, quæ Dauidicæ familiæ regno inde a tempore Rehabeami subtractæ, Ieroboamo I. eiusque successoribus subfuerunt? Posterius, vt nunc perspicimus, se magis probat nobis, quam prius. Etenim in primo statim vaticinio Amosus ipse *Israelem* contradistinguit non solum finitimis gentibus, *Damascenis* c. I, 3-5. *Gazæis* ac *Philistæis* v. 6-8. *Tyriis* v. 9. 10. *Idumæis* v. 11. 12. *Ammonitis* v. 13-15. *Moabiticis* c. II, 1-3. verum etiam *Iudæis*, seu incolis regni Iudaici v. 4. 5. quum eodem orationis tenore pergens v. 6. sqq. *Sic dixit Dominus*, inquit, *Propter tres præuarcaciones ISRAELIS* cet. vbi palam est, *Israelem* strieto sumi significatu. Hinc c. IV, 1. eundem *Israelem* a metropoli describit, *Audite verbum hoc, vaccæ Basaniticæ, quæ estis in monte SAMARIE*. Et quanquam alicubi vniuersas tribus Israeliticis in vaticiniis suis coniungat, v. g. c. III, 1. *Audite verbum hoc, quod*

quod locutus est Dominus ad vos, o *FILII ISRAELIS*, ad *VNIVERSAM* illam *FAMILIAM*, quam eduxi ex terra *Aegypti*; tamen mox missis incolis Iudaici regni, ad Israelitici regni ciues, tanquam ad proprios auditores speciatim conuertitur, v.g. ibidem v. 9. *Congregamini super montes SAMARIAE*, v. 12. *Sic eripientur habitantes in SAMARIA*, v. 14. *Die, quo animaduertam in Israelem propter praeuersiones eius, animaduertam in altaria BETHELENSIA*, quæ erant Israelitici regni. Quemadmodum contra, c. V, 1-17. ad X tribus quidem, tanquam ad proprium Obiectum, loquitur, coll. v. 5. 6. 15. sed ita, vt in progressu ad ipsos vna Iudaici regni ciues orationem deslectat, v. 18-27. coll. v. 21. 27. Vicissim c. VI, 1. initio quidem compellat vtriusque regni incolas, *Heus*, inquit, *securi in TZIONE, & præfidentes in monte SAMARIAE*; sed finis Capitis ostendit, filium prophetici sermonis a generaliore Obiecto ad specialius propriumque esse reflexum, coll. v. 14. *Suscitabo aduersum vos, o domus Israelis, inquit Dominus Deus exercituum, gentem*, (Assyrios puta) *qui adficient vos, inde ubi venitur Hamarham, usque ad fluuium planitiei campestris*: utpote quæ descriptio est finium, non totius Palæstinæ, Iudæam vna complexæ, sed regni speciatim sic dicti *Israelitici* seu X tribuum, coll. 2 Reg. XIV, 25. Hoc igitur sensu cum nobis veniat illud comma in titulo libri, *quæ vidit contra Israelem*; hinc patet, fieri in illo denominationem a potiori Obiecto vaticinii, eumque titulum vaticinia particularia aduersus finitimas gentes, paulo ante memoratas, non magis excludere, quam illum *Esaia* c. I, 1. *Visio Esaia filii Amorzi, quam vidit super Iuda & Hierosolyma*, cum constet etiam de Israelitis seu X tribubus, Syris, Assyriis, Chaldæis, Moabitis, aliisque gentibus vaticinatum esse *Esaia*m. Existimamus autem, Deum in primo hoc *Amosi* vaticinio, comminationi aduersus X tribus præmississe

Non tamen
exclusi in-
colis Iudaici
regni & po-
pulis finiti-
mis.

E

commi-

cominationes, primo aduersus exteras gentes, Damasce-
nos, Philistæos, Tyrios, Idumæos, Ammonitas, Moabitas, de
inde vero aduersus Iudam; cum vt intelligeretur, id iam a-
gere Deum, vt de Israelitis non modo, verum etiam de fini-
timis populis, & de ipsis incolis Iudaici regni, graue fume-
ret supplicium, instante iam die iudiciali, qui יום ענן ערי
יהרים *dies nubilus, ac tempus puniendarum gentium*
futurus esset Ezech. XXX, 3. tum vt X tribus inde argumen-
tum ducerent a minori ad maius, & ad maiori ad minus, sic
subsumentes: Si gentes puniet Deus, quarum tamen pro-
pter minorem gratiæ diuinæ mensuram, minor quam nostra
culpa est, igitur nos multo puniet magis, coll. c. III, 2. *Tan-*
tummodo vos agnouit præ omnibus familiis terræ, ideo animad-
uertam in vos propter omnes iniquitates vestras, & c. IX, 7. 8.
Nonne sicut Æthiopum filii vos mibi estis, filii Israelis? inquit
Dominus; nonne Israelitas eduxi ex Ægypto? Ecce oculi Do-
mini Dei sunt contra regnum hoc peccaminosum cet. Et vi-
cidissim: Si ne Iudaico quidem regno parceret Dominus, in quo
templum & vera eius religio remanent, quanto minus parceret
nobis, qui verum Dei cultum dudum eliminauimus?

Amosus ipse
vaticinio-
rum suorum
scriptor,

§. XXIII. Amosum ipsum vaticinia sua scripto man-
dasse, aut mandari saltem curauisse, titulus libri probabile ef-
ficat: *Verba Amosi, - - quæ vidit contra Israelem, cet. Vt-*
pote ad eum modum comparatus, quo tituli aliorum libro-
rum sacrorum, suis quos præ se ferunt auctoribus procul
dubio tribuendorum; v. g. Neh. I, 1. Verba Nebemias filii
Chabalia; Cohel. I, 1. Verba Cobeletb filii Davidis regis in
Hierosolyma; Jer. I, 1. Verba Ieremias filii Hilkias, ex sacerdo-
ribus, qui in Anathoth in terra Benjamin. Nec opus haberet
ista thesis probatione, nisi in dubium vocata esset, ex Iudeis
quidem a Thalmudistis eorumque sectariis; ex Christianis
vero, nomine saltem talibus, a THOM. HOBBSIO. Illorum
effatum

effatum extat in Tr. *Baba bathva* c. I. *Viri Synagogæ magnæ scripserunt librum Ezechielis, & duodecim Prophetas minores, (ergo & in his Amosum), Danielem item, & Volumen Estheræ:* huius vero parum pia dubitatio in *Leuiarbane* c. 33. his verbis expressa legitur: *Liber Amos, prophetia ipsius est; an ramentum ab eo scriptus sit, non adparet.* Vtrique occasionem temerariæ siue adsertionis siue dubitationis inde sumferunt forte, quod qui Amosi vaticinia edidit, de Amoso, veluti de tertia quadam persona, loquitur, non solum in titulo, *Verba Amosi, qui fuit (non qui fui) inter pecuarios ex Thekoa, quæ vidit (non quæ vidi) contra Israellem;* sed etiam in medio libro c. VII, 12. *Dixit Amasias, non ad me, sed ad Amosum,* v. 13. non *& respondi ego, sed respondit Amosus.* Verum sic Mosis ipsi, sic Esaiæ & Ieremiæ, scriptio librorum suorum, propriis siue manibus siue auspiciis facta, pari modo abiudicanda foret, quia & hi in libris suis de se in tertia loquuntur persona Ex. III, 1. seqq. Esa. I, 1. c. II, 1. cet. Ier. I, 1. seqq. c. XX, 1. 3. cet. sed & dubitari posset, sintne C. IULII CAESARIS *de bello quod cum Gallis gessit Commentariorum libri VII,* ab ipsius Cæsaris manu, utpote in quibus res gestæ Cæsaris in tertia narrantur persona. Atqui prius non admittunt Tamudistæ, posterior non persuadebit Hobbesius: ergo & in Amosi causâ facessat argumentum parum solidum, a PRAESIDE alibi, hoc est, in Præfat. *uberiorum adnotat. in Daniele* §. XXIII. iam confutatum. Notetur vero contra, libellum vaticiniorum Amosi vel ideo ab ipso scriptum esse auctore, quia passim in prima persona loquitur, v. g. c. VII, 1. 9. *Sic videre me fecit Dominus* cet. c. VIII, 1. 2. c. IX, 1. utpote quod alii, nisi scriptori, vix competit.

§. XXIV. Cum vaticinium Amosi diuinitus inspiratum sit, uti Propheta ipse cum alibi passim, tum in primis c. VII, 15. asserit; & vero partem voluminis τῶν δώδεκα προφητῶν, hoc

Diuina & canonica vaticiniorum Amosi auctoritas.

hoc est, *duodecim prophetarum* minorum, quod Hebræis absolute עשר שנים, vel chaldaico vocabulo iam fecerit, Sirac. XLIX, 10. iuncto simul *Melitone*, qui apud EUSEBIUM in *Hist. Eccl.* lib. IV. c. 26. prophetias τῶν δωδέκων ἐν μνοβιβλίῳ, *duodecim prophetarum uno libro* comprehensas, & ipse memorat; plane vt Talmudici doctores in *Baba barbra* f. 14. b. seqq. dubium ergo nequit esse, quin ad corpus illius *Scripturæ S. canonicæ* pertineat, de qua sanctus Apostolus 2 Tim. III, 16. 17. *Omnis, inquit, Scriptura, diuinitus inspirata est, & utilis ad doctrinam, ad conuictionem, ad emendationem, ad institutionem in iustitia, vt perfectus sit Dei homo, ad omne bonum opus consummatus.* Ipsi auctores sacri cum Veteris tum Noui Testamenti testimonium ei perhibent; dum vaticinium eius nominatim laudauerunt: ex illis (licet apocryphus) Tobias c. II, 6. *Et recordatus sum prophetiæ Amosi, quum dixit: Vententur festa vestra in luctum, & omnes latitæ vestre in lamentum,* coll. Amos. VIII, 10. ex his vero S. Stephanus Act. VII, 42. 43. *Quemadmodum scriptum est in libro Prophetarum: Numquid victimas & sacrificia attulistis mihi quadraginta annis in deserto, domus Israelis? cetera,* coll. Amos. V, 25. 27. & Iacobus in Hierosolymitano concilio Act. XV, 15. 16. 17. *Quemadmodum scriptum est: Post hac reuertar & reedificabo tentorium Davidis collapsum, cetera,* coll. Amos. IX, 11. 12. Quod vero maius est, Deus reale testimonium ei perhibuit, dum quæ Amosus prædixit, ipse, vt prædicta sunt, impleuit: vt quod Ieremias c. XXVIII, 9. veri prophetæ characterem facit, *Quisquis propheta uaticinatus fuerit de pace, cum euenerit verbum propheta, cognoscetur propheta is, quod vere miserit eum Dominus,* pro diuinitate Amosi allegari debeat; inprimis quum ea prædixerit, quæ humana perspicacia homo pecuarius & idiota peruidere nequiuit.

§. XXV.

§. XXV. Etenim argumentum prophetiæ maxima quidem ex parte *comminatorium* est, videlicet inde ab initio libri vsque ad c. IX, 10. *in evangelicas tamen promissiones*, & has lætam rerum catastrophem, sub regno Christi exstituram, prænuntiantes, definit c. IX, 11-15. idque eum in finem, ut tum iustitia Dei in puniendis impiis, tum veracitas in adimplendis promissionibus æque, ac summa misericordia & gratia in saluandis per Christum Iudæis & gentibus, dilucescat; coll. c. IX, 8. seqq. homines vero ex securitatis veterno excitati, ad Deum conuertantur, coll. c. IV, 12. c. V, 4. 5. 6. 14. 15. Quod ad *comminationes*, sunt illæ partim *nudæ*, c. I. 2. vsque ad c. VI, 14. partim vero typis ac emblematicis figuratæ, c. VII, 1. vsque ad c. IX, 10. *Comminationes nudæ* quatuor absoluuntur concionibus, quarum aliæ ab aliis proemiali formula distinguuntur: 1) post generalem clarigationem emphaticis his expressam verbis, *Dominus e Tzione rugiet, & ex Hierosolyma edet vocem suam; iugebuntque mansiones pastorum, & exarescet vertex Carmeli* c. I, 2. primo finitimis gentibus, Damascenis v. 3-5. Philistæis v. 6-8. Tyriis v. 9. 10. Idumæis v. 11. 12. Ammonitis v. 13-15. Moabitibus c. II, 1-3. ipsis incolis Iudææ v. 4. 5. deinde vero Israelii, hoc est, X tribuum regno, tanquam principali vaticiniorum suorum Obiecto, v. 6-16. singulis propter tres præuaricationes, additamque his quartam, quæ præcedentium complementum est, extrema denunciat; 2) Israelitas primo in vniuersum, deinde vero speciatim incolas regni X tribuum, denunciatione imminentis excidii reip. denuo terret c. III. 1-15. non sine respectu ad clarigationem illam primo sermoni præmissam c. I, 2. coll. heic v. 4. *Rugietne leo in syl. va, cum præda non fuerit ei? an edet iuuenis leo vocem suam ex lastro suo, nisi ceperit*, seu in eo sit, ut capiat quid? & v. 8. *Leo rugiet, quis non timebit?* 3) primo magnates, mox

E 3

Prophetiæ
Amosi argu-
mentum,
scopus, par-
titio.

incolas

incolas regni Israelitici vniuersos, propter iniustitiam, idolatriam ac in peccatis pertinaciam, comminatione pœnæ diuinitus infligendæ ad pœnitentiam excitat c. IV. 4) canit lamentum super instante vtriusque regni destructione, loquens primo X tribubus c. V, 1 17. deinde vero ciuibus vtriusque regni, tam Iudaici quam Israelitici, coniunctim v. 18. vsque ad c. VI, 14. *Comminationes emblematica* tribus constant sermonibus: 1) imminetia Israelitis Dei iudicia exponit, eaque primo inchoata sub symbolo locustarum c. VII, 1 3. & ignis v. 4-6. dein consummata sub symbolo perpendiculi v. 7 9. adiuncta narratione de actis Amosum inter & Amatziã super hac ipsa prophetia v. 10-17. 2) finem reip. Israeliticæ, diramque verbi diuini in exilio famem, prænunciatur sub typo fructuum æstiuorum c. VIII. toto; 3) Iudaico potissimum regno, sub emblemate percussarum a Domino columnarum Templi, comminatur excidium, quod primo exaggerat c. IX, 1-8. deinde restringit, additis *promissionibus* illis *euangelicis*, quas paulo ante commemorauimus, quæque argumenti partem principalem faciunt alteram, v. 9-15. de regno Christi, Israelitis & gentibus auspiciato futuro.

Vtilitas exempli & libri Amosi.

§. XXVI. Habemus igitur in Amoso exemplum, multiplici nobis vsui futurum: exemplum hominis ex humili conditione ac sorte ad dignitatem prophetici muneris euecti; pastoris olim & idiotæ, post vocationem vero diuinam ea & sapientia & dicendi facultate instructi, vt non quidem persuasoriis humanæ sapientiæ sermonibus, sed diuina efficacia potentiaque homines de voluntate, consilio, & attributis Dei docere potuerit. De quo AVGVSTINVS lib. IV. *de doctrina christi*. c. VI. post alia multa: *Quam sit pulcher Amosus, inquit, & quemadmodum adficiat legentes arque intelligentes, non opus est cuiquam dici, si ipse non sentit. Et plura quidem,*

dem, quæ perrinent ad præcepta eloquentiæ, in hoc ipso loco, quem pro exemplo posuimus, possunt reperiri. Sed bonum auditorem non tam, si diligenter discutiatur, instruit, quam si ardentem pronuncietur, accendit. Neque enim hæc humanâ industria composita, sed diuina mente sunt fusa & sapienter & eloquenter, non intenta in eloquentiam sapientia, sed a sapientia non recedente eloquentia. Plura cum dicere pro præsentis instituto prohibemur, hoc solum adiciamus: Felices nos, si Amosi prophetiam, cum reliquis Scripturis sacris, ita legamus, vt ex illa lectione eodem Spiritu, qui Amosum animauit, & nos imbuamur!

T A N T V M.

NOBILISSIMO AC DOCTISSIMO
R E S P O N D E N T I
 PRAESES.

L Audari mereris, NOBILISSIME RESPONDENS, quod post confectum in academiis litterarum stadium, discedere hinc, & ad Tuos remeare prius nolueris, quam edito in publicum specimine fructus ex acrioastibus Doctorem perceptos demonstrasses, instituto, quod, vti in se vtile, sic Regiæ voluntati ac mandato conforme est. Et vero maiorem in modum probo, quod cum in aliis studii rheologici partibus ac ornamentis, tum imprimis in sacrarum litterarum scrutamine operam posuisti sedulam, rarus id quod res est, thesaurum
 in

in illis reperiri verbi fidelis, seu fide digni, ad doctrinam comparati, cuius tenacem Paulus vult esse episcopum, indeque & ministerii sacri candidatum, ut potens sit & adhortari in doctrina salutari, & contradicentes convincere, *Tit. 1, 9.* Hac ipsa de causa placuit Tibi in publica disputationis materia thema proponere, quod studiis a Te cultis hucusque apprimè conueniret, hoc est, quod illustrandis Scripturis subferre posset. Gratulor Tibi hoc tuum consilium, hanc tuam voluntatem: nec dubito, quin in publico conspectu rem tuam ita gesturus sis, ut & hac in parte gratulandi causam habeam. Quod reliquum est, mi WEISBECKI, vni paternis curis ad optima quaque a teneris unguiculis formatus es, & per illud tempus, quod apud nos exegisti, diligentem ac bonis moribus compositum te gessisti, sic Tibi Deus porro adsit, precor, ac Spiritu suo, spiritu sapientiae & prudentiae, spiritu consilii & fortitudinis, spiritu cognitionis ac timoris Domini Te rotum perfundat, ut vestigiis summe reuerendorum tuum PATRIS tui, tum ADFINIS, quos fautores, amicos & fratres colo, fideliter insistens, virtutem eorum aliquando adaeques. Vale.
Dabam ex Museo d. V. April. c 1710 c c x x v i.

Bla 278

ULB Halle 3
004 145 070

EXERCITATIO
PHILOLOGICO-THEOLOGICA
DE

VATICINIO
AMOSI
PROPHETAE,

QVAM
ADSISTENTE GRATIA DIVINA,
PRAESIDE
CHRISTIANO BENEDICTO
MICHAELIS,
THEOL. ET PHIL. PROF. PVBL. ORD.
AD D. VII. APRIL. A. MDCCCXXXVI.
IN FRIDERICIANA ACADEMIA
HORIS LOCOQVE CONSVETIS
PVBLICO ERVDITORVM EXAMINI SVBMITTET
RESPONDENS
GOTTLIEB AVGVSTVS *Seißbeck*,
HALBERSTADIENSIS.

HALAE MAGDEBVRGICAE,
TYPIS IOH. CHRISTIANI HENDELII, ACAD. TYPOGR.